

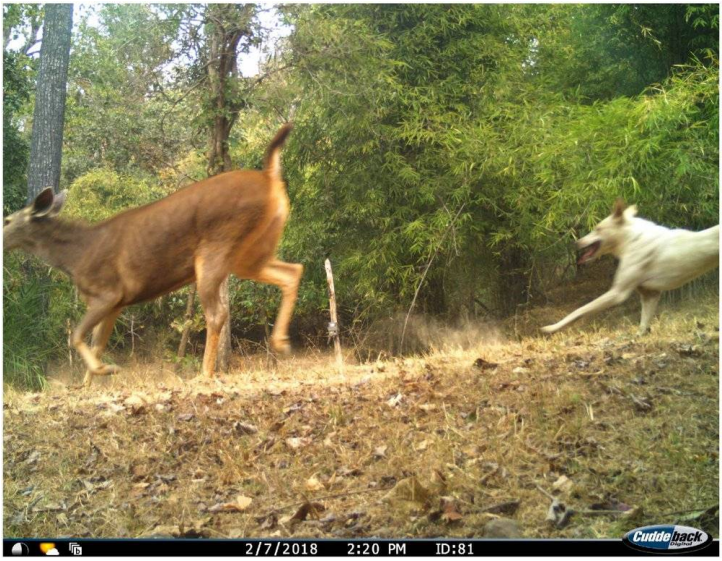
ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానం (SOP)

పులుల అభయారణ్యాల్లో

వీధి / ఫెరల్ కుక్కలను

ఎదుర్కొనేందుకు

జాతీయ పులుల సంరక్షణ ప్రాధికార సంస్థ

పులుల అభయారణ్యం లోపల సాంబార్ జింకను వెంబడిస్తున్న వీధి కుక్కల కెమెరా ట్రాప్ చిత్రాలు

పులుల అభయారణ్యాల్లో
వీధి / ఫెరల్ కుక్కలను (Canis familiaris)
ఎదుర్కొనేందుకు
ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానం (SOP)

జాతీయ పులుల సంరక్షణ ప్రాధికార సంస్థ

పర్యావరణ, అటవీ & వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ

భారత ప్రభుత్వం

1. శీర్షిక: పులుల అభయారణ్యాల్లో వీధి మరియు ఫెరల్ కుక్కల వల్ల తలెత్తే అత్యవసర పరిస్థితిని ఎదుర్కొనేందుకు ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానం.

2. విషయం: పులుల అభయారణ్యంలో వీధి మరియు ఫెరల్ కుక్కలను ఎదుర్కోవడం.

3. ఆధారం: ఈ అంశంపై జాతీయ పులుల సంరక్షణ ప్రాధికార సంస్థ (NTCA)/ప్రాజెక్ట్ టైగర్ జారీ చేసిన సూచనలు (అడ్వైజరీలు).

4. ఉద్దేశం: పులులకు మరియు ఇతర వన్యప్రాణులకు వ్యాధులు వ్యాపించకుండా, శారీరక గాయాలు కాకుండా, అలాగే చిన్న మరియు కౌమార దశలోని వన్యప్రాణులు చనిపోకుండా ఉండేలా, వీధి/ఫెరల్ కుక్కలను అత్యంత తగిన పద్ధతిలో నిర్వహించేలా చూడటం.

5. సంక్షిప్త సారాంశం: వీధి మరియు ఫెరల్ కుక్కలను ఎదుర్కొనేందుకు క్షేత్రస్థాయిలో తీసుకోవాల్సిన చర్యలను ఈ ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానం (SOP) తెలియజేస్తుంది.

6. పరిధి: ఈ SOP అన్ని పులుల అభయారణ్యాలకు వర్తిస్తుంది. కుక్కల వర్గీకరణ కోసం, వీధి మరియు ఫెరల్ కుక్కలను జంతు జనన నియంత్రణ (కుక్కలు) నియమాలు, 2001 లో వర్గీకరించిన "వీధి కుక్కలకు" సమానంగా పరిగణించాలి.

7. బాధ్యతలు:

a. పులుల అభయారణ్యం విషయంలో ఫీల్డ్ డైరెక్టర్ బాధ్యత వహిస్తారు; జంతు జనన నియంత్రణ (కుక్కలు) నియమాలు, 2001 ప్రకారం ఆయనే "స్థానిక అధికారి" (Local Authority) గా ఉంటారు. ఇకపై ఆయనను స్థానిక అధికారి అని పిలుస్తారు.

b. రాష్ట్ర స్థాయిలో మొత్తం బాధ్యత సంబంధిత రాష్ట్ర ప్రధాన వన్యప్రాణి సంరక్షకులది (Chief Wildlife Warden) అవుతుంది.

8. వీధి/ఫెరల్ కుక్కలను ఎదుర్కొనేందుకు సూచించిన క్షేత్రస్థాయి చర్యలు;

a. కమిటీ ఏర్పాటు: సాంకేతిక మార్గదర్శకత్వం కోసం మరియు జోక్యాల అమలు కోసం,

ముఖ్యంగా కుక్కల నియంత్రణ కార్యక్రమం ప్రణాళిక మరియు నిర్వహణ కోసం, ఈ క్రింది విధంగా:-

i. పశుసంవర్ధక శాఖ నుండి ఒక పశువైద్యుడు

ii. అవసరమైతే, ప్రభుత్వేతర సంస్థల నుండి సహ-ఎంపిక చేసిన (co-opted) పశువైద్యుడు

iii. స్థానిక NGO ప్రతినిధి

iv. ఆ ప్రాంతంలో పనిచేస్తున్న జంతు సంక్షేమ సంస్థ ప్రతినిధి (ఉంటే)

v. జిల్లా జంతు హింస నిరోధక సంఘం (SPCA) ప్రతినిధి (ఉంటే).

vi. స్థానిక పంచాయతీ ప్రతినిధి

vii. పులుల అభయారణ్యం డిప్యూటీ డైరెక్టర్/DFO/DCF – అధ్యక్షుడు.

b. వీధి కుక్కల రాకపోకలకు, చొరబాటుకు అవకాశం ఉన్న ప్రాంతాలను, అలాగే ఫెరల్ కుక్కలు తిరిగే ప్రాంతాలను గుర్తించి, వాటిని GIS వేదికలో మ్యాప్ చేయండి.

c. ఈ ప్రాంతాల్లో కుక్కల జనాభాను కంటితో చూసి అంచనా వేస్తూ పర్యవేక్షించండి; ఇందుకు స్థానిక పశుసంవర్ధక శాఖతో, పైన పేర్కొన్న కమిటీతో మరియు కమ్యూనిటీ ఫ్లీవార్డ్‌లతో (స్థానిక సహాయకులు) సమన్వయం చేసుకోండి. ఆ ఫ్లీవార్డ్‌లకు అందుబాటులో ఉన్న పథకాల నుండి ప్రోత్సాహకాలు ఇవ్వాలి.

d. వ్యాధుల గుర్తింపు

i. స్థానిక పశుసంవర్ధక శాఖతో కలిసి, ముఖ్యంగా జంతువుల నుండి మనుషులకు సోకే (జూనోటిక్), తప్పనిసరిగా తెలియజేయవలసిన (నోటిఫయబుల్) మరియు కొత్తగా వస్తున్న (ఎమర్జింగ్) వ్యాధులపై దృష్టి పెట్టి, ప్రస్తుతం ఉన్న కుక్కల వ్యాధులను నమోదు చేయండి.

ii. ఈ వ్యాధులు సోకే ప్రమాదం ఉన్న మీ ప్రాంతంలోని వన్యప్రాణులను గుర్తించండి.

iii. ఈ వ్యాధులను గుర్తించిన తర్వాత, వాటి నిర్వహణ వ్యూహాలను సేకరించి, స్థానిక పశుసంవర్ధక శాఖతో కలిసి ఒక సిద్ధ మార్గదర్శిని (రెడీ రెకనర్) తయారు చేయండి.

iv. ఈ వ్యాధుల నిర్వహణకు అవసరమైన బడ్జెట్ అంచనాను కూడా తయారు చేయాలి; తద్వారా వివిధ ప్రభుత్వ పథకాల కింద నిధులు కోరవచ్చు.

e. వీధి మరియు ఫెరల్ కుక్కలను భౌతికంగా పట్టుకోవడం:

వీధి మరియు ఫెరల్ కుక్కలను పట్టుకోవడం, భారత ప్రభుత్వ జంతు సంక్షేమ బోర్డు ప్రచురించిన "వీధి కుక్కల జనాభా నిర్వహణ, రేబిస్ నిర్మూలన మరియు మనిషి–కుక్క సంఘర్షణ తగ్గింపు కోసం సవరించిన మాడ్యూల్" (http://awbi.in/awbi-pdf/revised_abc_module.pdf) ప్రకారమే కచ్చితంగా జరగాలి.

ఆ పత్రం ఈ క్రింది పద్ధతులను పేర్కొంటుంది;

i. చేతితో పట్టుకునే పద్ధతి

ii. గోనెసంచి మరియు ఉచ్చు పద్ధతి

iii. వలలతో కూడిన కుక్కలు పట్టే వలయాలు (బటర్ ఫ్లై నెట్)

iv. బాలినీస్ స్తంభ-వల పద్ధతి.

f. పట్టుకున్న కుక్కల రవాణా:

పట్టుకున్న కుక్కలను అవి ఒకదానితో ఒకటి పోట్లాడుకోని విధంగా రవాణా చేయాలి.

వాహనం/బోను రూపకల్పన ఇలా ఉండాలి: వీధి కుక్కలను లోపల ఉంచేటప్పుడు, అప్పటికే లోపల ఉన్న కుక్కలు తప్పించుకోకుండా ఉండాలి. వాహనం/బోనును వాడే ముందు మరియు వాడిన తర్వాత శుభ్రం చేయాలి, నీరు ఉంచాలి మరియు క్రిమిసంహారకంతో శుద్ధి చేయాలి.

వీధి/ఫెరల్ కుక్కల బెడద తీవ్రంగా/తరచుగా ఉన్న సందర్భంలో, ఒక ప్రత్యేక రవాణా వాహనాన్ని

పైన పేర్కొన్న మాడ్యూల్‌లో సూచించిన విధంగా తయారు చేయించవచ్చు.

g. జంతు జనన నియంత్రణ (ABC) కార్యక్రమం:

పట్టుకున్న కుక్కలకు, పట్టిన రోజే నులిపురుగుల నివారణ మందు ఇవ్వాలి; ఆ తర్వాత భారత జంతు సంక్షేమ బోర్డు తమ పై మాడ్యూల్‌లో పేర్కొన్న ప్రోటోకాల్ మరియు ప్రక్రియల ప్రకారం జంతు జనన నియంత్రణ చర్యలు చేపట్టాలి.

h. స్టెరిలైజేషన్ (వంధ్యీకరణ) తర్వాత, వదిలిపెట్టే రోజున కానైన్ డిస్టెంపర్ మరియు రేబిస్ టీకాలు వేయాలి. కుక్కలను తెల్లవారుజామున వదిలిపెట్టాలని సిఫార్సు చేయబడింది.

i. పులుల అభయారణ్యాల లోపల నుండి పట్టుకున్న ఫెరల్/వీధి కుక్కలను ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ తిరిగి అక్కడ వదలకూడదు; వాటి పునరావాసం కోసం

తగిన ప్రత్యామ్నాయ స్థలాన్ని ఎంపిక చేయాలి.

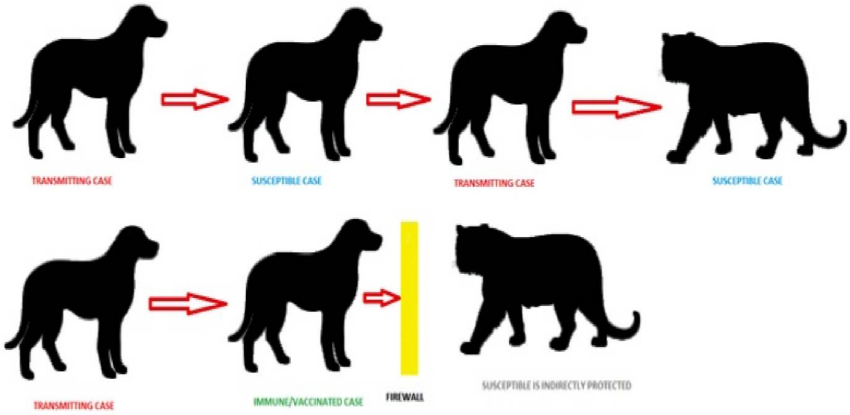
3. రోగనిరోధక రక్షణ వలయాలు (ఇమ్యూనైజేషన్ బఫర్లు):

పులుల అభయారణ్యాల బఫర్ ప్రాంతాల్లో, సామూహిక రోగనిరోధక శక్తి (హెర్డ్ ఇమ్యూనిటీ) సూత్రాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని రోగనిరోధక రక్షణ వలయాలను ఏర్పాటు చేయాలి.

సామూహిక రోగనిరోధక శక్తి సూత్రం ప్రకారం, కానైన్ డిస్టెంపర్/రేబిస్ వంటి అంటువ్యాధుల్లో, ఒక జనాభాలో ఎక్కువ సంఖ్యలో జంతువులు రోగనిరోధక శక్తి కలిగి ఉన్నప్పుడు (టీకాలు వేయబడినప్పుడు) లేదా టీకా వల్ల వ్యాధి సోకే అవకాశం తక్కువగా ఉన్నప్పుడు, ఇన్ఫెక్షన్ గొలుసు తెగిపోతుంది (చిత్రం 1).

దీని వెనుక ఉన్న ఆలోచన ఏమిటంటే: టీకా వేయని/వ్యాధి సోకే అవకాశం ఉన్న జంతువులు (పులులు మరియు ఇతర వన్యప్రాణులు) ఇన్ఫెక్షన్ ఉన్న జంతువులకు (కుక్కలకు) గురికావడం గణనీయంగా తగ్గుతుంది.

అందువల్ల, ఒక సమూహంలో (ఇక్కడ కుక్కలలో)

చిత్రం 1. సామూహిక రోగనిరోధక శక్తి (హెర్డ్ ఇమ్యూనిటీ) భావనను వివరించే చిత్రం

చిత్రంలోని ఆంగ్ల పదాల తెలుగు అర్థాలు:

TRANSMITTING CASE = వ్యాధిని వ్యాపింపజేసేది

SUSCEPTIBLE CASE = వ్యాధి సోకే అవకాశం ఉన్నది

IMMUNE/VACCINATED CASE = రోగనిరోధక శక్తి కలిగినది/టీకా వేసినది

FIREWALL = రక్షణ గోడ (ఫైర్‌వాల్)

SUSCEPTIBLE IS INDIRECTLY PROTECTED = వ్యాధి సోకే అవకాశం ఉన్నది, కానీ పరోక్షంగా రక్షించబడింది

వ్యాధికి టీకా వేయబడిన/నిరోధకత కలిగిన/రోగనిరోధక శక్తి ఉన్నవారి నిష్పత్తి ఎంత ఎక్కువగా ఉంటే, వ్యాధి సంక్రమణ అవకాశాలు అంత తక్కువగా ఉంటాయి. సారాంశంలో, టీకాలు వేసిన జంతువులు పులులకు మరియు వీధి/ఫెరల్ కుక్కలకు మధ్య ఒక రక్షణ గోడ (ఫైర్‌వాల్) లాగా పనిచేస్తాయి.

4. స్థానిక పశుసంవర్ధక శాఖ వద్ద ఉన్న గత సమాచారాన్ని ఉపయోగించి, ముఖ్యంగా జూనోటిక్, నోటిఫయబుల్ మరియు ఎమర్జింగ్ వ్యాధులపై దృష్టి పెట్టి ప్రస్తుతం ఉన్న కుక్కల వ్యాధులను నమోదు చేయాలి; సామూహిక రోగనిరోధక శక్తి సాధించడానికి, ABC చర్యలతో పాటు ఒకేసారి అమలయ్యేలా తగిన టీకా కార్యక్రమాన్ని పులుల అభయారణ్యం కోసం రూపొందించాలి.

5. స్టెరిలైజేషన్ మరియు టీకాలు వేసిన కుక్కలను AWBI మాడ్యూల్‌లో వివరించిన పద్ధతుల ద్వారా గుర్తించాలి; ఎందుకంటే దీర్ఘకాలిక రోగనిరోధక స్పందన కోసం, సామూహిక రోగనిరోధక స్థాయిలను కొనసాగించడం కోసం ప్రతి సంవత్సరం మళ్లీ టీకాలు వేయాల్సి ఉంటుంది.

6. పైన వివరించిన కమిటీతో సంప్రదించి, తగినంత సామర్థ్యం అందుబాటులో లేకపోతే, ABC మరియు రోగనిరోధక (ఇమ్యూనైజేషన్) కార్యక్రమాలను నిర్వహించడానికి AWBI గుర్తించిన సమర్థ సంస్థలను స్థానిక అధికారి నియమించుకోవచ్చు.

7. నిర్వచనాలు:

a. జూనోటిక్ వ్యాధి: ఇవి సకశేరుక జంతువుల నుండి మనుషులకు, అలాగే మనుషుల నుండి జంతువులకు సహజంగా సోకే అంటువ్యాధులు.

b. నోటిఫయబుల్ వ్యాధి: చట్ట ప్రకారం ప్రభుత్వ అధికారులకు తప్పనిసరిగా తెలియజేయాల్సిన ఏ వ్యాధి అయినా నోటిఫయబుల్ వ్యాధి.

c. ఎమర్జింగ్ వ్యాధి (కొత్తగా వస్తున్న వ్యాధి): జంతు లేదా ప్రజారోగ్యంపై గణనీయమైన ప్రభావం చూపుతూ, ఒక జంతువులో వ్యాధి, ఇన్ఫెక్షన్ లేదా పరాన్నజీవుల బెడద కొత్తగా కనిపించడం; ఇది ఈ కారణాల వల్ల కలుగుతుంది:

i. తెలిసిన వ్యాధికారక సూక్ష్మజీవిలో మార్పు, లేదా అది కొత్త భౌగోళిక ప్రాంతానికి లేదా జాతికి వ్యాపించడం; లేదా

ii. ఇంతకుముందు గుర్తించబడని వ్యాధికారక సూక్ష్మజీవి లేదా వ్యాధి మొదటిసారి నిర్ధారించబడటం.

8. పరిమితి:

వన్యప్రాణుల్లో భౌతిక ప్రభావం లేదా వ్యాధి వ్యాప్తి/ప్రాబల్యం పరంగా వీధి/ఫెరల్ కుక్కల బెడద నమోదైన రికార్డులు ఉన్న పులుల అభయారణ్యాల్లో ఈ ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానాన్ని అమలు చేయడం తప్పనిసరి.

9. ఆధారాలు (రెఫరెన్సులు):

a. వీధి కుక్కల జనాభా నిర్వహణ, రేబిస్ నిర్మూలన మరియు మనిషి–కుక్క సంఘర్షణ తగ్గింపు కోసం సవరించిన మాడ్యూల్, జంతు సంక్షేమ బోర్డు ఆఫ్ ఇండియా (http://awbi.in/awbi-pdf/revised_abc_module.pdf)

b. జంతు జనన నియంత్రణ (కుక్కలు) నియమాలు, 2001 (http://awbi.in/awbi-pdf/ABC%20(Dogs)%20Rules,%202001%20English.pdf)

c. Rev. Sci. Tech. Off. Int. Epiz., 2015, 34 (1), 41-44 (http://boutique.oie.int/extrait/04moutou4144ang.pdf)

d. Rev. sci. tech. Off. int. Epiz., 2014, 33 (2), 569-581 (https://www.oie.int/doc/ged/D14089.PDF)

e. ఫైల్ నం. 15-38/2010-NTCA, తేదీ 14 జూన్, 2013 (https://ntca.gov.in/assets/uploads/guidelines/CVD.pdf)

f. ఫైల్ నం. 1-5/93-PT, తేదీ 13 జనవరి, 2014 (https://ntca.gov.in/assets/uploads/guidelines/THREAT%20TO%20TIGERS.jpg)

g. ఫైల్ నం. 15-38/2010-NTCA, తేదీ 20 అక్టోబర్, 2015 (https://ntca.gov.in/assets/uploads/guidelines/Special_drive_CDV.pdf)

గమనికలు:

పులుల అభయారణ్యం లోపల సాంబార్ జింకను వెంబడిస్తున్న వీధి కుక్కల కెమెరా ట్రాప్ చిత్రాలు

జాతీయ పులుల సంరక్షణ ప్రాధికార సంస్థ

B-1 వింగ్, 7వ అంతస్తు, పండిట్ దీన్‌దయాళ్ అంత్యోదయ భవన్,
CGO కాంప్లెక్స్,
న్యూఢిల్లీ-110 003

ఫోన్: +91 11 24367837, 38, 39

https://ntca.gov.in

